

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку
керівників та фахівців соціальної сфери

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ СУЧАСНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
16 грудня 2024 року**

ОДЕСА

УДК: 371.013+378(01)

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор.

Соловейчук Олена Максимівна – фахівець Південноукраїнського центру професійного розвитку керівників та фахівців соціономічної сфери.

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №7 від 26 грудня 2024 р.)*

Рецензенти:

Фурман Анатолій Анатолійович - доктор психологічних наук, професор, директор Навчально-наукового інституту гуманітарних наук Національного університету "Одеська політехніка"

Пєнов Вадим Васильович - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри фізіології здоров'я і безпеки людини та природничої освіти Одеського національного університету імені І.І.Мечникова

Психолого-педагогічні аспекти реалізації сучасних методів навчання у закладах освіти: збірник матеріалів всеукраїнської науково-методичної конференції. Одеса : Університет Ушинського, 2024. 208 с.

До збірника ввійшли матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції, присвяченої різним аспектам організації освітнього процесу в умовах цифрової трансформації, сучасним методам та формам організації освітнього процесу у закладах освіти різного рівня, підготовці фахівців соціономічної сфери у закладах освіти.

Науковці висвітлюють питання щодо сучасних форм і методів організації освітнього процесу в умовах цифрової трансформації.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

© Університет Ушинського

**ГРАМАТОВИЧ Юлія Василівна,
ШАПІНКО Віктор Олександрович**

ПРАКТИЧНІ ІНСТРУМЕНТИ ФОРМУВАННЯ КОМАНДИ ЯК ЗАПОРУКА УСПІХУ

Успішна робота команди залежить не тільки від професійних навичок її учасників, але й від психологічної згуртованості, мотивації та здатності ефективно взаємодіяти. Психологічний аспект командоутворення полягає у створенні умов для оптимальної співпраці за допомогою різноманітних методів та інструментів створення команд, враховуючи індивідуальні риси кожного члена колективу. Відповідно ці інструменти мають значний вплив на створення сильної команди, здатної успішно реалізовувати спільні завдання та оперативно відповідати на виклики та загрози.

Вивчення практичних інструментів командоутворення є актуальним через зростаючу потребу в ефективних методах створення та функціонування команд, що стосується команд різних типів та форматів, оскільки вони стають надзвичайно важливими в сучасних швидкоплинних умовах.

Термін «командоутворення» походить від англійського слова «teambuilding», але між цими поняттями є певні відмінності. Командоутворення охоплює набір принципів, методів і технік для створення ефективної команди. Тімбілдинг в свою чергу часто сприймається як певний захід чи вправа, що допомагає поліпшити внутрішній клімат у колективі. Тімбілдинг фокусується на вирішенні поточних завдань групи, тоді як командоутворення спрямоване на досягнення стратегічних, довгострокових цілей. Крім того, тимбілдинг передбачає застосування спеціально розроблених активностей для об'єднання колективу [8].

Перш за все, важливо визначити, в яких ситуаціях виникає необхідність у командоутворенні. Різноманітні дослідження показують, що цей процес є важливим у наступних випадках:

- коли потрібно навчити співробітників працювати як єдина команда;
- для покращення комунікації між відділами організації та вирішення конфліктів;
- для підтримки позитивної атмосфери в колективі;
- коли необхідно допомогти членам команди краще пізнати один одного;
- для полегшення адаптації нових працівників у колективі;
- під час скорочень персоналу, об'єднання чи реорганізації компанії [5].

Важливо також чітко окреслити, що саме включає процес командоутворення. До його основних елементів належать:

Team skills – розвиток навичок роботи в команді, узгодження особистих цілей із цілями команди, прийняття відповідальності, здатність гнучко змінювати стиль керування відповідно до завдань, конструктивна взаємодія та прийняття командних рішень.

Team spirit – розвиток командного духу, що полягає у створенні згуртованості, відчутті єдності групи, довіри, прийняття й розуміння між учасниками, мотивації для спільної діяльності, а також підвищенні авторитету лідера і набутті досвіду спільної ефективності.

Формування команди – підбір учасників, оптимізація структури, розподіл ролей та функцій, ефективне використання сильних сторін кожного, створення сприятливої робочої атмосфери та налагодження внутрішніх зв'язків у колективі [7].

Дослідники, які займаються вивченням проблем командоутворення, відзначають, що цей підхід дедалі частіше використовують не лише комерційні організації, а й громадські об'єднання для підвищення ефективності своєї діяльності. Менеджери світового рівня давно усвідомили важливість професіоналізму та згуртованості всієї команди для досягнення успіху. Одним з найпопулярніших інструментів для цього є тімбілдинг – спеціально організований захід для розвитку командної взаємодії, підтримки та довіри між учасниками. Командоутворення може реалізовуватися в різних формах, вибір яких залежить від поставлених цілей [8].

Тімбілдинг виконує низку важливих функцій, серед яких можна виділити: розвиток навичок співпраці в команді, розподіл ролей, вирішення суперечливих питань, оптимальне використання ресурсів кожного члена команди, здатність знаходити спільну мову, формування дружніх стосунків, стимулювання ініціативності, адаптація нових учасників до колективу, зниження напруженості, врегулювання конфліктів, підвищення взаємопідтримки, посилення відповідальності за результат, підтримка командного духу, обмін досвідом, обговорення проблем, їх вирішення та аналіз помилок [8].

Одним із важливих завдань командоутворення є виявлення несумісних людей і навчання їх працювати разом без конфліктів. Це можна досягти через тімбілдинг, починаючи ще на етапі формування команди. Також тімбілдинг є корисним на стадіях становлення та нормування колективу, оскільки допомагає підвищити згуртованість і виявити лідерів. На етапах зрілості і самоуправління, особливо в великих організаціях, він теж ефективний. Для покращення командної роботи слід інформувати учасників про переваги тімбілдингу, навчати технологіям формування команд і проводити тімбілдинг-тренінги для досягнення поставлених цілей [4].

Командоутворення є важливим у різних сферах діяльності. Зокрема, у підготовці поліцейських, особливо в умовах війни, командна співпраця, розподіл ролей та вміння знаходити ресурси мають вирішальне значення для

виживання та виконання завдань. В Україні для працівників сектору безпеки та оборони проводяться тренінги з метою покращення командоутворення [3].

У педагогічній діяльності також важливо формувати справжні команди, оскільки не кожен колектив може називатися командою. Керівникам необхідно розуміти, що саме робить колектив командою. Дослідження показують, що основні ознаки команди включають спільне бачення, розподіл ролей, згуртованість, здатність швидко реагувати на зміни, мотивацію членів групи до досягнення спільних цілей, ідеологію команди та взаємодію всередині колективу [6].

Техніки командоутворення можна поділити на аналітичні, моделюючі та трансформаційні. Найбільш ефективним є соціально-психологічний тренінг, де команда працює в тісній взаємодії, спочатку отримуючи базові знання щодо ефективності командної роботи. Якщо часу небагато, використовуються інші методи: клуби, аналіз конкретних випадків, фокус-групи, дискусії, міні-лекції, які дозволяють оцінити динаміку розвитку групи та ефективність застосованих технік [2].

Командоутворення як педагогічна технологія об'єднує різні форми та методи активного навчання, серед яких можна виділити кілька основних підходів. Перш за все, це командні ігри, що спрямовані на розвиток згуртованості, колективного духу та ефективної командної взаємодії, а також на навчання навичкам прийняття рішень. У таких іграх використовуються різноманітні завдання, включаючи інтерактивні, логічні та творчі. Окрім того, важливе місце займають ексклюзивні ігри, що передбачають нестандартний підхід до організації командоутворення, де особливістю є те, що всі завдання можна вирішити лише завдяки спільним зусиллям команди. Не менш значущими є спортивно-розважальні ігри, що включають спортивні заходи, сіті-квести, тімбілдінг, які сприяють подальшому зміцненню команди і розвитку навичок командної роботи [1].

Отже, аналіз підходів до командоутворення показав, що цей процес є комплексом принципів, методів, методик та інструментів, які використовуються для формування ефективної команди. Теоретичні моделі та концепції на практиці потребують застосування конкретних інструментів командоутворення, серед яких важливу роль відіграє тренінг. Успіх командоутворення в будь-якій організації чи установі залежить від врахування психологічних особливостей членів конкретної команди. Тому перспективою подальшого розвитку є створення та впровадження інструментів командоутворення, що базуються на специфічних механізмах взаємодії та враховують індивідуальні характеристики, допомагаючи членам команди розвивати психологічні якості, необхідні для досягнення спільних цілей.

Список використаних джерел:

1. Баніт О. В. Командоутворення як продуктивна педагогічна технологія освіти. Інноваційні трансформації в сучасній освіті: виклики, реалії, стратегії (Open Forum-ITME-CRS2019): збірник матеріалів Першого Всеукраїнського відкритого науково-практичного форуму (Київ–Одеса, 10-13 жовтня 2019 року). Одеса : Інститут комп'ютерних систем Одеського національного політехнічного університету. 2019. Вип. 1.221 с. С. 62–64.
2. Горбунова В.В. Психологія командотворення: ціннісно-рольовий підхід до формування та розвитку команд: монографія. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2014. 380 с.
3. Доценко В.В. Командоутворення як метод удосконалення психологічної підготовки поліцейських в умовах війни. *Підготовка правоохоронців в системі МВС України в умовах воєнного стану: зб. наук. пр. [конф. (м. Харків, 26 трав. 2023 р.)] / МВС України, Наук. парк «Наука та безпека»*. Вінниця: ХНУВС, 2023. С.81-83.
4. Макаrchук Н.О. Тімбілдинг як інноваційний метод в управлінській діяльності керівника ДНЗ. *Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції «Інноваційний менеджмент у закладах освіти»*. 2. 2017. С. 50-54.
5. Нікіфорова Л.О., Білоконь Я.В. Тімбілдинг як основа ефективного розвитку колективу. *Економічний простір*. Дніпропетровськ: ПДАБА, 2012. №59. С.218-225.
6. Пастух Л.В. Командоутворення як важливий напрям управління закладами загальної середньої освіти в умовах реалізації концепції «Нова українська школа». *Актуальні проблеми психології*. Том І. Випуск 57. 2020. С.50-58.
7. Романовський О.Г., Шаполова В.В., Квасник О.В., Гура Т.В. Психологія тимбілдингу: навчальний посібник. За заг. ред. Романовського О.Г., Калашникової С.В. Харків: «Друкарня Мадрид», 2017. 92 с.
8. Ярмолюк Д.І., Хлуп'янець Д.І., Яблонська І.В. Тімбілдинг як один із ефективних методів управління персоналом. *Економіка та управління підприємствами*. Вип. 3(20). 2020. С.152-156.

ГРЕЧАНИК Олена Євгенівна

УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА

Зазначимо, що поняття культури є багатограним. Культура є специфічним людським способом існування, що визначає весь спектр

ЗМІСТ

АНДРУШКО Алла Володимирівна Конституційні аспекти основоположних засад трудового права України	3
БАБЧУК Олена Григоріївна Distance learning as one of the innovative approaches	5
БАЛАКІРЄВА Вікторія Анатоліївна Особливості формування медіаграмотності майбутніх учителів початкової школи	8
БАРТЄНЄВА Ірина Олександрівна Використання інтерактивних методів навчання у процесі підготовки майбутніх учителів у закладах вищої освіти	10
БЕРЕЖНИЙ Сергій Дмитрович Особливості санкції ч. 2 ст. 115 КК України	15
БЕРЕЗОВСЬКА Людмила Іванівна Formation of information and communication competence of future educators in pre-school educational institution	17
БОНДАРЕНКО Ольга Вадимівна, БОНДАРЕНКО Оксана Андріївна Особливості тренування гімнасток у групах початкової підготовки	21
БУЗДУГАН Олена Анатоліївна До проблеми підготовки майбутніх учителів східних мов	25
БУЛГАКОВА Олена Юріївна Factors of successful implantation of innovative teaching approaches in higher education	28
ГРАМАТОВИЧ Юлія Василівна, ШАПІНКО Віктор Олександрович Практичні інструменти формування команди як запорука успіху	31
ГРЕЧАНИК Олена Євгенівна Управління розвитком педагогічної культури класного керівника	34
ГУСАР Мальвіна Вікторівна Використання платформи Microsoft Teams як інструменту навчання англійської мови у вищому навчальному закладі	38
ДІХТЯРЕНКО Станіслава Вадимівна Освітні технології як провідний чинник у підготовці майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до дослідно-експериментальної роботи	41
ЗАДОРІНА Ольга Миколаївна Автоматичне створення тестів та завдань з методики навчання математики за допомогою штучного інтелекту	46
ІВАНОВА Світлана Володимирівна Використання технології	50